

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

**RADA EVROPY
EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE**

VĚC CHADIMOVÁ proti ČESKÉ REPUBLICE
(stížnost č. 50073/99)

ROZSUDEK
(ve věci samé)
ŠTRASBURK
18. dubna 2006

*Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy.
Může být předmětem formálních úprav.
Pořízený překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.*

Ve věci Chadimová proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (druhá sekce), zasedající v senátu ve složení

pánové J.-P. COSTA, *předseda*,

A. B. BAKA,

I. CABRAL BARRETO,

K. JUNGWIERT,

V. BUTKEVYCH, M. UGREKHELIDZE,

paní A. MULARONI, *soudci*,

a paní S. DOLLÉ, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 28. března 2006,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 50073/99) směřující proti České republice, kterou dne 19. července 1999 podala Soudu paní Marta Chadimová („stěžovatelka“), občanka České republiky, na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatelku, jíž byla poskytnuta právní pomoc, zastupuje pan I. Palkoska, advokát působící v Kladně. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec pan V. A. Schorm z Ministerstva spravedlnosti.

3. Stěžovatelka namítala nepřiměřenou délku trestního řízení, které proti ní bylo vedeno, dlouhotrvající zákaz nakládat se svou nemovitostí, jakož i skutečnost, že nebyly zničeny záznamy telefonických hovorů mezi ní a jejím právním zástupcem.

4. Stížnost byla přidělena druhé sekci Soudu (článek 52 odst. 1 Jednacího řádu). V souladu s článkem 26 odst. 1 Jednacího řádu byl k projednání případu ustaven v rámci této sekce senát (článek 27 odst. 1 Úmluvy).

5. Rozhodnutím ze dne 28. září 2004 prohlásil Soud stížnost za přijatelnou.

6. Dne 1. listopadu 2004 Soud pozměnil složení svých sekcí (článek 25 odst. 1 Jednacího řádu). Stížnost byla přidělena takto obměněné druhé sekci (článek 52 odst. 1).

7. Stěžovatelka i vláda předložily písemná stanoviska k odůvodnění stížnosti (článek 59 odst. 1 Jednacího řádu).

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

8. Stěžovatelka se narodila v roce 1952, bydliště má v Praze.

9. Dne 27. ledna 1992 uzavřel se stěžovatelkou Bytový podnik Praha 1 dohodu o vydání nemovitosti nacházející se v Praze 1 a pozemku, na němž byla tato nemovitost postavena. Dne 28. února 1992 byla tato dohoda zaregistrována Státním notářstvím pro Prahu 1.

1. Trestní řízení

10. Dne 30. března 1992 bylo proti stěžovatelce zahájeno trestní stíhání pro podezření, že se dopustila padělání veřejných listin (použitých k uplatnění nároku na vydání majetku) a podvodu v souvislosti s výše uvedenou restituční věcí.

11. Dne 1. dubna 1992 byla stěžovatelka vyslechnuta a poté vzata do vazby rozhodnutím soudce Městského soudu v Praze na základě § 67 písm. a) a b) a § 68 trestního řádu (dále jen „tr. ř.“), neboť byla dána odůvodněná obava, že uprchne, aby se vyhnula trestnímu stíhání, nebo že bude působit na svědky. Dne 14. května 1992 byla stěžovatelka rozhodnutím Nejvyššího soudu propuštěna na svobodu s tím, že její vazba není v tomto stádiu řízení odůvodněná. Ačkoli bylo toto rozhodnutí ještě téhož dne zasláno faxem vazební věznici, kde byla stěžovatelka držena, její vazba trvala až do 20. května 1992.

12. Mezitím dne 24. dubna 1992 vypracoval Kriminalistický ústav v Praze znalecký posudek, podle kterého byly některé ze sporných listin nacházejících se v pozemkových knihách padělky.

13. Dne 17. června 1992 Městský prokurátor v Praze stěžovatelce v rámci trestního stíhání nařídil na základě § 47 odst. 4 tr. ř., aby se zdržela nakládání s uvedenou nemovitostí, jejího užívání a využívání. Městský soud dne 14. července 1992 tento příkaz zrušil pro procesní vadu a stěžovatelce opětovně nařídil, tentokrát na základě § 47 odst. 1 tr. ř., aby s uvedenou nemovitostí nenakládala.

14. Dne 28. srpna 1992 byla stěžovatelka vzata do vazby z důvodů uvedených v § 67 písm. a) až c) s tím, že nebyla obviněna pouze z trestných činů podvodu a padělání veřejných listin, ale také z maření výkonu úředního rozhodnutí ze dne 14. července 1992. Dne 31. srpna 1992 podala návrh na vyloučení vyšetřovatele z projednávání případu. Dne 3. září 1992 jí bylo oznámeno, že tento vyšetřovatel není z projednávání věci vyloučen. Dne 7. září 1992 svůj návrh zopakovala.

15. Dne 11. září 1992 byla stěžovatelka rozhodnutím Nejvyššího soudu propuštěna na svobodu.

16. Městský prokurátor dne 3. listopadu 1992 rozhodl, že vyšetřovatel, jehož vyloučení stěžovatelka navrhovala, není z projednávání věci vyloučen, protože postupoval v souladu se zákonem. K tomu dodal, že věc byla přidělena jinému vyšetřovateli, avšak z jiných důvodů, než které uváděla stěžovatelka. Ve dnech 8. a 23. prosince 1992 nový vyšetřovatel zamítl stěžovatelčiny návrhy na doplnění vyšetřovacích úkonů s odůvodněním, že to není pro rozhodnutí městského prokurátora a soudce nezbytné.

17. Dne 31. srpna 1993 podal městský prokurátor na stěžovatelku obžalobu pro spáchání trestného činu podvodu, padělání veřejných listin a maření výkonu úředního rozhodnutí ve smyslu § 250 odst. 1, 4, § 176 odst. 1, 2 písm. b) a § 171 odst. 1 písm. c) trestního zákona. Dne 2. prosince 1993 stěžovatelka popřela, že by byla vinna ze spáchání skutků, pro něž byla obžalována.

18. Dne 25. dubna 1994 městský soud stěžovatelce oznámil, že hlavní líčení se bude konat od 14. do 17. června 1994 a od 20. do 24. června 1994. Vyjádřil také svůj záměr vyslechnout 55 svědků a dva znalce.

19. Městský soud odročil hlavní líčení až na 20. září 1994. Následující líčení se konalo dne 23. září a poté od 26. do 30. září 1994. Posledně uvedené hlavní líčení však bylo odloženo z důvodu, že dne 26. září 1994 skončil mandát jednoho z přísedících.

20. Dne 10. října 1994 vydal předseda senátu na základě § 88 tr. ř. příkaz k odposlechu telefonických hovorů stěžovatelky, aby tak prověřil její obhajobu. Odposlechy časově omezil na období od 10. října 1994 do 10. ledna 1995.

21. Podle vlády bylo následující hlavní líčení nařízeno na 12. října 1994.

22. Dozorující státní zástupce městského státního zastupitelství dne 24. října 1994 obžalobu doplnil a nezbytné podklady předložil městskému soudu.

23. Dne 25. října 1994 si právní zástupce stěžovatelky stěžoval na to, že je mu znemožněno pořizovat si kopie z trestního spisu.

24. Dle tvrzení vlády bylo konání hlavních líčení před městským soudem stanoveno na období od 2. do 4. listopadu, od 7. do 11. listopadu, od 14. do 18. listopadu, od 21. do 25. listopadu a od 28. listopadu do 2. prosince 1994. Poslední hlavní líčení bylo odročeno z důvodu pracovní neschopnosti stěžovatelky.

25. Z protokolu ze dne 2. prosince 1994 vyplývá, že vedoucí zvláštní technické služby na základě příkazu městského soudu ze dne 10. října 1994 předal předsedovi senátu tohoto soudu deset kazet se záznamy telefonických hovorů pořízených ve dnech 14., 18., 23. a 28. října a 2., 4., 6. a 18. listopadu 1994. Podle vlády byly tyto kazety předsedovi senátu předány dne 7. prosince 1994.

26. Následující hlavní líčení se před městským soudem konala od 20. do 24. února, od 27. února do 3. března, od 13. do 17. března, od 20. do 24. března a od 27. do 30. března 1995. Na líčení dne 17. března 1995 městský soud opět rozhodl o vzetí stěžovatelky do vazby podle § 67 písm. a) a b) tr. ř., a to na základě skutečností vyplývajících z telefonických hovorů (vyjma hovorů mezi ní a jejím právním zástupcem).

27. Dne 27. března 1995 podala stěžovatelka ústavní stížnost, v níž tvrdila, že v průběhu trestního řízení před městským soudem došlo k porušení jejích práv. Ústavnímu soudu navrhovala, aby městskému soudu zakázal bránit jí v přístupu do trestního spisu, zdržovat řízení a pokračovat v odposlechu jejích telefonických hovorů s právním zástupcem.

28. Dne 12. dubna 1995 Vrchní soud v Praze zrušil rozhodnutí ze dne 17. března 1995 a na základě § 67 písm. b) a § 68 tr. ř. rozhodl od tohoto data o vzetí stěžovatelky do vazby.

29. Od 2. do 5. května, od 9. do 12. května a dále dne 18. května 1995 proběhla před městským soudem hlavní líčení. V době od 9. do 12. května 1995 se hlavní líčení pro nemoc soudce nekonalo.¹

30. Dne 8. června 1995 podal ministr spravedlnosti Nejvyššímu soudu stížnost pro porušení zákona směřující proti rozhodnutí vrchního soudu ze dne 12. dubna 1995 s odůvodněním, že tímto rozhodnutím došlo k porušení zákona v neprospěch stěžovatelky, protože zde nebyly dány konkrétní okolnosti, které by odůvodňovaly závěr, že brání v objasňování skutečností významných pro trestní stíhání. Stěžovatelka se dne 22. června 1995 ke stížnosti ministra připojila s návrhem na zrušení rozhodnutí vrchního soudu a na své propuštění na svobodu.

31. Městský soud konal hlavní líčení od 14. do 16. června 1995 a od 26. do 30. června 1995. Posledně uvedené líčení bylo dne 28. června 1995 odročeno z důvodu zdravotních potíží stěžovatelky. Soud v řízení pokračoval dne 15. srpna 1995.

32. Prezident republiky dne 18. srpna 1995 stěžovatelce udělil milost a příslušným orgánům nařídil, aby její trestní stíhání zastavily (trestní spis byl kanceláři prezidenta zapůjčen v době od 10. do 16. srpna 1995). Téhož dne byla stěžovatelka propuštěna na svobodu. Dne 22. srpna 1995 předseda senátu stěžovatelku uvědomil o tom, že následující hlavní líčení se budou konat od 12. do 13. října, od 16. do 20. října, od 23. do 27. října (mimo 25. října) a od 30. do 31. října 1995.

¹ Pozn. překl.: Jedná se o chybu v originálu rozsudku. Ve skutečnosti proběhlo hlavní líčení ve dnech 2. až 5. května 1995. Hlavní líčení nařízené na 9. až 12. května 1995 se nekonalo pro nemoc soudce. Dne 18. května 1995 muselo být hlavní líčení odročeno za účelem výsledku navržených svědků na 14. až 16. června 1995 a 26. až 30. června 1995.

33. Dne 25. srpna 1995 stěžovatelka odmítla milost, kterou jí prezident udělil, a na základě § 11 odst. 2 tr. ř. požádala, aby její věc byla projednána a ona mohla prokázat svou nevinu.

34. Dne 23. září 1995 navrhla stěžovatelka vyloučení předsedy senátu městského soudu z projednávání věci. S odvoláním na § 30 tr. ř. tvrdila, že předseda senátu byl žalovanou stranou v občanskoprávním řízení na ochranu osobnosti, které zahájil její manžel, a že veřejně prezentoval v tisku, rádiu a televizi své názory k věci, přestože vyšetřování ještě neskončilo.

35. Městský soud dne 3. října 1995 rozhodl, že předseda senátu není z projednávání věci vyloučen. Stěžovatelka toto rozhodnutí dne 9. října 1995 napadla u vrchního soudu.

36. Podle vlády konal městský soud hlavní líčení od 12. do 13. října, od 16. do 20. října, od 23. do 27. října a od 30. do 31. října 1995. Stěžovatelka se na líčení nedostavila z důvodu špatného zdravotního stavu. Dne 23. října 1995 zaslala městskému soudu své stanovisko spolu s listinami čítajícími 169 stran.

37. Dne 13. listopadu 1995 se stěžovatelka obrátila na advokáta J. M., jemuž měl předseda senátu zaslat jisté materiály z jejího trestního spisu. J. M. dne 16. listopadu 1995 potvrdil, že od předsedy senátu obdržel několik listin, aniž by k tomu byl důvod, protože stěžovatelku nezastupoval.

38. Vrchní soud dne 17. listopadu 1995 zrušil rozhodnutí městského soudu ze dne 3. října 1995 a předsedu senátu městského soudu z projednávání věci vyloučil.

39. Ústavní soud dne 30. listopadu 1995 odmítl první ústavní stížnost, kterou stěžovatelka podala dne 27. března 1995, v části týkající se přístupu do jejího trestního spisu a průtahů při předávání spisu. Pokud se jedná o zbývající část ústavní stížnosti, Ústavní soud nařídil předsedovi senátu městského soudu, aby ve lhůtě patnácti dnů zničil veškeré záznamy telefonických hovorů mezi stěžovatelkou a jejím právním zástupcem nehledě na jejich podobu (zvukovou či písemnou), neboť shledal, že jsou v rozporu s § 88 odst. 1 tr. ř.

40. Stěžovatelka dne 21. prosince 1995 podala ministroví spravedlnosti návrh na zahájení kárného řízení proti vyloučenému předsedovi senátu městského soudu. Ministr jí dne 23. ledna 1996 sdělil, že nevidí důvod pro zahájení takového řízení, poněvadž oněch několik málo pochybení v řízení nemělo vliv na soudní rozhodnutí a řízení provede od počátku jiný soudce vzhledem k vyloučení předsedy senátu.

41. Mezitím dne 22. prosince 1995 byla trestní věc přidělena novému předsedovi senátu městského soudu.

42. Dne 2. února 1996 bylo na schůzce konané před městským soudem v přítomnosti manžela stěžovatelky, jejího právního zástupce, předsedy senátu a zapisovatele zjištěno, že několik kazet obsahujících záznamy telefonických hovorů mezi stěžovatelkou a jejím právním zástupcem nelze dohledat. Z protokolu z této schůzky vyplývá, že byly zničeny přepisy telefonických hovorů zaznamenaných na 58 kazetách. Dále z něj vyplývá, že trestní spis obsahoval žádost předsedy senátu o dodání kazet se záznamy z 14., 18., 23. a 28. října a z 2., 4., 6. a 18. listopadu 1994, že obálka, v níž se tyto kazety nacházely, obsahovala seznam těchto kazet a protokol o jejich předání a konečně že osoby, které se účastnily schůzky dne 2. února 1996, konstatovaly, že uvedené kazety v počtu deseti kusů se nacházejí v trestním spise.

43. V tomtéž protokolu se dále uvádělo:

„Na [straně] 2916 se nachází žádost předsedy senátu (...) o dodání kazet se záznamy z 14.10., 18.10., 23.10., 28.10., 2 x 2.11., 4.11. 6.11. a 2 x 18.11. Obálka, v níž byly kazety uloženy, obsahovala seznam a protokol o předání kazet [z] 14.10., 18.10., 23.10., 28.10., 2 x 2.11., 4.11., 6.11. a 2 x 18.11. Přítomní (...) konstatovali, že tyto kazety v počtu deseti kusů se nacházejí v trestním spise.

Pokud se jedná o složku 19 – zjistilo se, že (...) všechny záznamy týkající se hovorů [právního zástupce stěžovatelky] se [stěžovatelkou] a obráceně byly vymazány, zatímco pouze k jednomu záznamu byla připojena kazeta č. 851141, z níž bude inkriminovaný hovor vymazán.“

44. Dne 26. září 1996 městský soud rozhodl o přerušení trestního stíhání vedeného proti stěžovateli z důvodu, že není pro svůj zdravotní stav schopna účastnit se hlavního líčení. Ke stížnosti dozorujícího státního zástupce vrchní soud dne 19. listopadu 1996 zrušil rozhodnutí o přerušení řízení a městskému soudu nařídil, aby věc projednal a rozhodl. Trestní spis, který byl předtím zaslán vrchnímu soudu, byl městskému soudu vrácen dne 26. listopadu 1996. Téhož dne předseda senátu stěžovatelku vyzval k předložení lékařských zpráv prokazujících, že bude schopna účastnit se řízení.

45. Dne 4. února 1997 podala stěžovatelka návrh na vyloučení předsedy senátu vrchního soudu z projednávání věci a požádala tento soud, aby prošetřil způsob, jakým dotyčný předseda senátu v řízení postupoval.

46. Dne 3. dubna 1997 ustanovil předseda senátu městského soudu znalce z oboru soudního lékařství, jemuž zadal vypracování posudku o zdravotním stavu stěžovatelky. Dne 8. dubna 1997 se stěžovatelka proti tomuto rozhodnutí ohradila a opětovně podala návrh na vyloučení předsedy senátu vrchního soudu z projednávání věci. Vrchní soud její návrh dne 22. dubna 1997 zamítl s odůvodněním, že v napadeném rozhodnutí ani v předcházejícím řízení neshledal žádnou vadu.

47. Městský soud konal hlavní líčení ve dnech 20. až 24. dubna 1998. Dne 21. dubna 1998 vyslechl stěžovatelku, podle níž státní zástupce věděl, že sporné dokumenty byly zaměněny za jiné dokumenty, které stěžovatelka nikdy nepoužila. Předseda senátu rozhodl o vyloučení věci k samostatnému projednání, pokud se jedná o obžalobu stěžovatelky z trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí, a o zastavení trestního stíhání v tomto bodu obžaloby s ohledem na amnestii prezidenta ze dne 3. února 1998. Stěžovatelka s tím nesouhlasila a žádala, aby v její věci bylo pokračováno.

48. Hlavní líčení se před městským soudem konalo od 7. do 11. září, od 21. do 25. září a od 19. do 23. října 1998. Na líčení dne 7. září 1998 vznesl státní zástupce proti předsedovi senátu námitku podjatosti. Stěžovatelka podala námitku podjatosti proti státnímu zástupci. Městský soud obě námitky zamítl. Dne 24. září 1998 zamítl vrchní soud stížnost státního zástupce namířenou proti rozhodnutí městského soudu, jemuž byl spis vrácen dne 29. září 1998.

49. Stěžovatelka podala dne 10. listopadu 1998 opět návrh na vyloučení státního zástupce z projednávání věci, přičemž uvedla, že městskému soudu byly předloženy dokumenty o manželovi dozorující státní zástupkyně, o jeho činnosti ve sboru národní bezpečnosti a o jeho možných vztazích s tajnou policií. Byla toho názoru, že tyto informace mohou mít vliv na pověst státní zástupkyně. Dne 23. listopadu 1998 se státní zástupkyně rozhodla z trestního řízení vystoupit.

50. Městský soud dne 5. ledna 1999 zrušil část svého rozhodnutí ze dne 14. července 1992, jímž bylo stěžovatelce zakázáno užívat a využívat nemovitost, kterou Státní notářství pro Prahu 1 dne 28. února 1992 zaregistrovalo jako její vlastnictví. Vrchní soud dne 27. května 1999 toto rozhodnutí zrušil a rozhodl o zrušení celého rozhodnutí městského soudu ze dne 14. července 1992 na základě § 48 odst. 1 písm. a) tr. ř. Vrchní soud mimo jiné uvedl, že pokud městský soud dne 14. června 1994 nepovolil městské části, aby do trestního řízení vedeného proti stěžovateli vstoupila jako poškozená s nárokem na náhradu škody, nemohla pak městská část uplatnit svůj nárok na náhradu škody, a nebyl tedy dán důvod pro to, aby stěžovatelce bylo podle § 47 odst. 1 a § 48 tr. ř. zakázáno nakládat se svým majetkem.

51. Městský soud konal hlavní líčení od 22. do 26. února 1999, od 8. do 12. března 1999, od 22. do 26. března 1999, od 6. do 9. dubna 1999 a od 19. do 23. dubna 1999. Podle vlády se na ně stěžovatelka nedostavila ze zdravotních důvodů.

52. Na hlavním líčení dne 22. února 1999 státní zástupce vznesl námitku podjatosti proti celému senátu městského soudu s tím, že ve svém rozhodnutí ze dne 5. ledna 1999 senát *de facto* rozhodl o nevině stěžovatelky. Senát rozhodl, že z projednávání věci není vyloučen, načež státní zástupce podal stížnost a líčení bylo odročeno na neurčito.

53. Dne 12. března 1999 podala stěžovatelka městskému soudu návrh na zproštění obžaloby s tvrzením, že obžaloba vypracovaná vyloučenou státní zástupkyní, jakož i procesní úkony učiněné předsedou senátu, který byl taktéž vyloučen, jsou neplatné.

54. Dne 25. května 1999 stěžovatelka vyzvala Ministerstvo spravedlnosti, aby reagovalo na její stížnosti z 22. března a 23. dubna 1999.

55. Ke stížnosti státního zástupce ze dne 22. února 1999 vrchní soud dne 27. května 1999 rozhodl, že členové senátu městského soudu nejsou vyloučeni z projednávání trestní věci stěžovatelky. Dne 3. června 1999 byl spis vrácen městskému soudu.

56. Téhož dne vrchní soud zrušil rozhodnutí městského soudu ze dne 5. ledna 1999, jakož i zákaz nakládat s nemovitostí, který byl stěžovateli uložen.

57. Dne 23. září 1999 podala stěžovatelka druhou ústavní stížnost, v níž namítala, že městský soud porušuje její právo na spravedlivý proces vedený v přiměřené lhůtě. S poukazem na § 80 odst. 1 zákona o Ústavním soudu navrhovala vydání předběžného opatření, jímž by bylo městskému soudu nařízeno, aby v řízení nepokračoval na základě neplatných úkonů učiněných vyloučenou státní zástupkyní a aby v souladu se zákonem jednal bez zbytečných průtahů.

58. Dne 18. října 1999 se stěžovatelka ze zdravotních důvodů nedostavila k hlavnímu líčení před městským soudem. Líčení bylo proto odročeno. Následující líčení se měla před městským soudem konat od 1. do 5. listopadu 1999, od 15. do 19. listopadu 1999, od 29. listopadu do 3. prosince 1999 a dne 13. prosince 1999. Podle vlády se stěžovatelka nedostavila ani k těmto hlavním líčením.

59. Dne 15. prosince 1999 Ústavní soud odmítl druhou ústavní stížnost podanou stěžovatelkou včetně jejího návrhu na vydání předběžného opatření ze dne 23. září 1999. Ústavní soud dospěl k závěru, že některé stěžovatelčiny námitky jsou předčasné vzhledem k tomu, že řízení dosud probíhá, a uvedl, že jelikož se dozorující státní zástupkyně vyloučila sama, zůstávají všechny úkony učiněné před jejím vyloučením v platnosti; městský soud měl pak provést nové dokazování. Ústavní soud tedy stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

60. Stěžovatelka dne 21. ledna 2000 městskému soudu navrhla, aby trestní stíhání zastavil z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 písm. ch) tr. ř. s tím, že Úmluva nepřipouští, aby délka řízení pokračovala přiměřenou lhůtu.

61. Dne 11. února 2000 podala třetí ústavní stížnost, v níž namítala délku řízení vedených před Obvodním soudem pro Prahu 1 a městským soudem a omezení svého vlastnického práva k nemovitosti nabyté v restituci. Uplatňovala, že jí finanční orgány nařídily zaplatit daň z nemovitosti, ačkoli jí bylo zakázáno nakládat s nemovitostí, z níž jí neplynuly žádné příjmy.

62. Předseda senátu městského soudu dne 21. února 2000 stěžovateli v odpověď na její návrhy na zastavení trestního stíhání oznámil, že trestní řízení je proti vedeno pouze proto, že odmítla milost prezidenta, a že hlavní líčení byla odročována především kvůli jejím zdravotním potížím. Navrhl, aby odmítnutí milosti prezidenta vzala zpět.

63. Dne 3. března 2000 stěžovatelka v reakci na dopis předsedy senátu ze dne 21. února 2000 uvedla, že k odročování hlavních líčení docházelo zejména z důvodů na straně

soudce a státních zástupců. Dále tvrdila, že odmítnout milost prezidenta nebo toto odmítnutí vzít zpět podle § 11 odst. 2 tr. ř. lze pouze v průběhu přípravného řízení, a že tudíž její prohlášení ze dne 25. srpna 1995 o odmítnutí milosti prezidenta není platné.

64. Dne 15. srpna 2000 se nedostavila na hlavní líčení před městským soudem, neboť byla hospitalizována. Soud odložil líčení na 18. srpna 2000, aby tak právnímu zástupci stěžovatelky umožnil obstarání zprávy o jejím současném zdravotním stavu.

65. V srpnu roku 2000 byl předseda senátu městského soudu rozhodnutím ministra spravedlnosti dočasně uvolněn z funkce soudce. Kárný senát poté s konečnou platností rozhodl o jeho zproštění z funkce předsedy senátu.

66. Místopředseda městského soudu dne 28. listopadu 2000 stěžovatelce sdělil, že v návaznosti na rozhodnutí kárného senátu bude její věc přidělena jinému председови senátu.

67. Dne 8. ledna 2001 podala stěžovatelka čtvrtou ústavní stížnost, v níž poukazovala na průtahy v řízení před obvodním soudem o vkladu jejího vlastnického práva do katastru nemovitostí. Navrhovala, aby bylo městskému soudu nařízeno ukončit průtahy a předat obvodnímu soudu příslušný notářský spis a dále aby bylo katastrálnímu úřadu nařízeno rozhodnout bez průtahů o vkladu vlastnického práva.

68. Obvodní soud dne 31. ledna 2001 zamítl návrh stěžovatelky na zrušení zákazu nakládat s nemovitostí ze dne 16. června 1992. V odpovědi na tvrzení stěžovatelky, že předběžné opatření nadměrně omezuje výkon jejích práv (například právo na vybírání nájmu, na úhradu služeb spojených s nájmem či na provedení oprav nemovitosti), připomněl, že městský soud dne 26. února 1993 vydal stanovisko, podle kterého stěžovatelka mohla žádat, aby se zákaz nevztahoval na úkony nezbytné k údržbě nemovitosti.

69. Ústavní soud dne 23. dubna 2001 odmítl pro zjevnou neopodstatněnost třetí ústavní stížnost, kterou stěžovatelka podala dne 11. února 2000, s odůvodněním, že průtahy v řízeních lze přičítat právě stěžovateli, respektive jejímu zdravotnímu stavu, a jejím četným námitkám podjatosti.

70. Dne 21. května 2001 městský soud potvrdil rozhodnutí obvodního soudu ze dne 31. ledna 2001.

71. Městský soud dne 30. května 2001 ustanovil stěžovatelce nového právního zástupce, neboť jeho předchůdce byl zproštěn povinnosti ji zastupovat.

72. Předsedkyně senátu městského soudu, která byla nově pověřena vyřizováním stěžovatelčina případu, se dne 31. května 2001 sama vyloučila z projednávání věci z toho důvodu, že velmi dobře znala předchozího předsedu senátu, státní zástupkyni, která ve věci vystupovala, a dva svědky.

73. Dne 20. června 2001 se stěžovatelka ohradila proti rozhodnutí ze dne 30. května 2001 s tvrzením, že dne 19. února 2001 soudu sdělila jméno právního zástupce, kterého si sama zvolila, a protože jí bylo napadené rozhodnutí doručeno teprve dne 5. června 2001, neměla možnost se vyjádřit k volbě ustanoveného právního zástupce, který ji bez jejího vědomí dne 31. května 2001 zastoupil.

74. Ústavní soud dne 20. června 2001 odmítl pro zjevnou neopodstatněnost čtvrtou ústavní stížnost, kterou stěžovatelka podala dne 8. ledna 2001.

75. Dne 23. června 2001 stěžovatelka městskému soudu navrhla, aby právního zástupce ustanoveného dne 31. května 2001 zprostil povinnosti ji zastupovat. O měsíc později podala proti tomuto právnímu zástupci stížnost k České advokátní komoře.

76. Dne 10. července 2001 podal ministr spravedlnosti k Nejvyššímu soudu další stížnost pro porušení zákona v neprospěch stěžovatelky, která byla namířena proti rozhodnutí městského soudu ze dne 31. května 2001. Ministr spravedlnosti dospěl k závěru, že jelikož nebyl dán žádný platný důvod pro vyloučení, předseda senátu se sám z projednávání věci

vyloučil pouze proto, aby nemusel projednávat stěžovatelčin složitý případ. Dne 8. srpna 2001 na to stěžovatelka odpověděla prohlášením, že ministr měl tuto stížnost podat v neprospěch městského soudu, a tvrdila, že jí kvůli nedostatku komunikace s ustanoveným právním zástupcem doposud nebylo doručeno rozhodnutí ze dne 31. května 2001.

77. Dne 29. srpna 2001 Nejvyšší soud rozhodl, že rozhodnutí městského soudu ze dne 31. května 2001 bylo v rozporu se zákonem, a sice s § 30 odst. 1 tr. ř., a to ve prospěch stěžovatelky. Přesto se nedomníval, že by bylo nutné napadené rozhodnutí zrušit. Dne 21. září 2001 byl trestní spis vrácen městskému soudu a téhož dne byla věc přidělena jinému senátu. Dne 16. listopadu 2001 stěžovatelka prohlásila, že trvá na svém návrhu ze dne 21. ledna 2001 na zastavení jejího trestního stíhání ve smyslu § 11 odst. 1 písm. ch) tr. ř. Zároveň vzala zpět své prohlášení ze dne 24. srpna 1995 ohledně pokračování v řízení.

78. Městský soud dne 11. prosince 2001 řízení zastavil z důvodu, že trpělo neodůvodněnými průtahy. Vrchní soud toto rozhodnutí dne 14. března 2002 zrušil. Dne 22. března 2002 byl trestní spis vrácen městskému soudu.

79. Dne 18. dubna 2002 městský soud opětovně zastavil řízení s tím, že jeho další prodlužování již nebylo odůvodněné. K odvolání státního zástupce pak vrchní soud toto rozhodnutí dne 28. června 2002 zrušil a městskému soudu nařídil, aby v řízení pokračoval. Vrchní soud však vyhověl návrhu státního zástupce a rozhodl, že věc bude projednána jiným senátem.

80. Dne 24. října 2002 konal městský soud hlavní líčení. Stěžovatelka soudní síň krátce po zahájení líčení opustila s poukazem na špatný zdravotní stav. Následující líčení proběhlo od 10. do 13. prosince 2002. Stěžovatelka se však k němu na rozdíl od svého právního zástupce nedostavila. Téhož dne městský soud zamítl námitku podjatosti, kterou stěžovatelka již dříve vznesla proti předsedovi senátu. V závěru hlavního líčení předseda senátu rozhodl, že budou provedeny pouze ty důkazy, které bude považovat za nezbytné, protože stěžovatelka neupřesnila, jaké důkazy by měly být posouzeny. Hlavní líčení bylo proto odročeno na 16. prosince 2002. Dne 17. ledna 2003 vrchní soud zamítl odvolání stěžovatelky proti tomuto rozhodnutí a proti rozhodnutí ze dne 10. prosince 2002, jímž byl přibrán znalec z oboru psychiatrie k posouzení její schopnosti účastnit se řízení.

81. Vzhledem k tomu, že se stěžovatelka třikrát nedostavila ke znalci z oboru psychiatrie, městský soud dne 24. února 2003 nařídil její předvedení policií a uložil jí pokutu ve výši 50 000 Kč (1 689 €). Vrchní soud dne 28. května 2003 zamítl stížnost, kterou proti tomuto rozhodnutí stěžovatelka podala.

82. Mezitím dne 15. května 2003 policie informovala zmocněnce vlády o tom, že „vyžádané materiály vztahující se k věci byly dne 7. prosince 1994 předány [předsedovi senátu] městského soudu“ a že „spisový svazek k tomuto případu byl dne 6. června 2000 (...) skartován“.

83. Podle vlády se následující hlavní líčení v trestním řízení konalo od 6. do 24. října 2003. Dne 7. října 2003 však bylo odročeno. Stěžovatelka se k němu nedostavila, prostřednictvím svého právního zástupce však zaslala dokument s uvedením podmínek, za nichž by souhlasila se svou účastí v řízení. Předseda senátu jí uložil pokutu ve výši 50 000 Kč. Podle stěžovatelky se hlavní líčení nemohlo konat, protože městský soud byl informován o tom, že dne 6. října 2003 přijala milost prezidenta.

84. Vrchní soud dne 28. května 2003 zamítl stížnost, kterou stěžovatelka podala proti rozhodnutí městského soudu o uložení pokuty ze dne 24. února 2003. Dne 7. srpna 2003 stěžovatelka navrhla Ministerstvu spravedlnosti, aby proti rozhodnutí vrchního soudu podala stížnost pro porušení zákona. Dne 29. srpna 2003 podala pátou ústavní stížnost, již napadla totéž rozhodnutí. Dne 8. prosince 2003 jí ministr odpověděl záporně.

2. Občanskoprávní řízení

85. V občanskoprávním řízení zahájeném proti stěžovatelce Městskou částí Praha 1 (dále jen „městská část“) vydal Obvodní soud pro Prahu 1 dne 16. června 1992 předběžné opatření, jímž stěžovatelce nařídil, aby nenakládala s nemovitostí a pozemkem, které nabyla v restituci. Soud omezil platnost předběžného opatření na dobu šesti měsíců. Vyzval také žalující stranu, aby ve lhůtě dvou měsíců podala žalobu ve věci samé.

86. Vláda uvádí, že obvodní soud dne 21. října 1992 zamítl návrh stěžovatelky na zrušení tohoto předběžného opatření či alternativně na jeho změnu v tom smyslu, aby jí bylo umožněno provádět běžné úkony při správě nemovitosti. Městský soud dne 26. února 1993 toto rozhodnutí potvrdil.

87. Mezitím dne 29. července 1992 podala městská část žalobu, již se domáhala, aby soud určil, že dohoda o vydání ze dne 27. ledna 1992 je od samého počátku neplatná, a stěžovatelce nařídil předmětné nemovité věci vrátit.

88. Finanční úřad dne 4. listopadu 1996 zamítl žádost stěžovatelky ze dne 3. září 1996 o odložení platby daně.

89. Dne 9. září 1997 bylo občanskoprávní řízení zastaveno.

90. Obvodní soud dne 4. října 2000 připustil změnu občanskoprávní žaloby, jejímž předmětem se stalo určení neplatnosti dohody o vydání od samého počátku a prohlášení Obce hl. m. Praha za vlastníka předmětných nemovitostí.

91. Soud dne 12. října 2000 připustil, aby Bytový podnik Praha, který se mezitím dostal do likvidace, do řízení vstoupil jako druhý žalobce. Bytový podnik Praha se domáhal zrušení dohody o vydání a prohlášení českého státu za vlastníka předmětných nemovitostí.

92. Obvodní soud dne 23. ledna 2003 vyhověl žalobě bytového podniku; dohodu o vydání uzavřenou dne 27. ledna 1992 mezi tímto podnikem a stěžovatelkou prohlásil za neplatnou od samého počátku a rozhodl, že vlastníkem uvedených nemovitých věcí je Česká republika. Žalobu městské části zamítl. Tento rozsudek byl dne 8. října 2003 v odvolacím řízení potvrzen.

93. Nejvyšší soud dne 31. srpna 2004 částečně zrušil rozsudek městského soudu ze dne 8. října 2003, jakož i rozsudek obvodního soudu ze dne 23. ledna 2003 a příslušnou část věci vrátil posledně uvedenému soudu. Dohoda o vydání však nadále zůstala neplatnou.

94. Dne 19. listopadu 2004 napadla stěžovatelka rozsudek Nejvyššího soudu ústavní stížností.

II. VNITROSTÁTNÍ PRÁVO

Trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb.)

95. Ustanovení § 11 odst. 1 stanoví, že trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno,

- nařídí-li to prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii [písm. a)], nebo
- stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána [písm. ch)].

V trestním stíhání, které bylo zastaveno z důvodu uvedeného v odstavci 1 písm. a), se však pokračuje, prohlásí-li obviněný, že na projednání věci trvá.

96. Podle § 30 odst. 1 je z vykonávání úkonů trestního řízení vyloučen soudce nebo přísedící, státní zástupce, vyšetřovatel, policejní orgán, u něhož lze mít pochybnosti, že pro

poměr k projednávané věci nebo k osobám, jichž se úkon přímo dotýká, k jejich obhájcům, zákonným zástupcům a zmocněncům, nebo pro poměr k jinému orgánu činnému v trestním řízení nemůže nestranně rozhodovat. Úkony, které byly učiněny vyloučenými osobami, nemohou být podkladem pro rozhodnutí v trestním řízení.

97. V souladu s § 31 o vyloučení z důvodů uvedených v § 30 rozhodne orgán, kterého se tyto důvody týkají, a to i bez návrhu. O vyloučení soudce nebo přísedícího, pokud rozhodují v senátě, rozhodne tento senát. Proti rozhodnutí podle odstavce 1 je přípustná stížnost. O stížnosti rozhodne orgán bezprostředně nadřízený orgánu, jenž napadené rozhodnutí vydal.

98. Ustanovení § 47 odst. 1 stanoví, že je-li důvodná obava, že uspokojení nároku poškozeného na náhradu škody způsobené trestným činem bude mařeno nebo ztěžováno, lze nárok až do pravděpodobné výše škody zajistit na majetku obviněného. O zajištění rozhoduje zpravidla soud na návrh státního zástupce nebo poškozeného, v přípravném řízení státní zástupce na návrh poškozeného. Podle § 48 odst. 1 písm. a) se zajištění zruší, pomine-li důvod, pro který bylo nařízeno.

99. Ustanovení § 88 odst. 1 stanoví, že je-li vedeno trestní řízení pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin, může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou sděleny významné skutečnosti pro trestní řízení. Použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným je nepřipustné. Ustanovení § 88 odst. 4 upřesňuje, že má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o osobě, která záznam pořídila. Ostatní záznamy je třeba označit, spolehlivě uschovat a v protokolu založeném do spisu poznamenat, kde jsou uloženy.

III. DOKUMENTY RADY EVROPY

Doporučení Výboru ministrů (REC 2000/21) členským státům ze dne 25. října 2000

100. V doporučení se mimo jiné stanoví:

„Zásada 1 – Obecné zásady týkající se svobodného výkonu povolání advokáta
(...)“

6. Je nutné přijmout veškerá nezbytná opatření s cílem zajistit dodržování profesního tajemství ve vztazích mezi advokáty a jejich klienty. Výjimky z této zásady by měly být dovoleny pouze za předpokladu, že jsou slučitelné se zásadou právního státu.“

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

101. Stěžovatelka namítá nepřiměřenou délku trestního řízení. V této souvislosti se odvolává na článek 6 odst. 1 Úmluvy, jehož příslušná část zní:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě (...) a v přiměřené lhůtě projednána (...) soudem (...), který rozhodne (...) o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.“

102. Soud poznamenává, že vláda nepředložila doplňující stanovisko k odůvodněnosti stížnosti. Ve svém stanovisku předloženém před vynesením rozhodnutí o přijatelnosti uvádí následující argumenty.

103. Vláda tvrdí, že délku řízení lze v první řadě odůvodnit vysokým stupněm složitosti této věci, která se dotýká i obecného zájmu a jejímž předmětem je několik trestných činů, v jejichž důsledku došlo k značné materiální škodě. Bylo totiž nutné shromáždit a posoudit řadu dokumentů, pořídit výpovědi téměř 90 svědků v průběhu vyšetřování a dát vypracovat čtyři znalecké posudky.

104. Vláda také tvrdí, že věc komplikovaly chybějící právní normy, konkrétně v době, kdy městský soud dne 11. prosince 2001 řízení zastavil pro nedůvodné průtahy. Dle názoru vlády lze prodlužování řízení až do 22. března 2002, kdy vrchní soud vrátil trestní spis městskému soudu, připsávat vnitrostátním orgánům.

105. Vláda klade důraz na skutečnost, že délka řízení je z velké části přičitatelná samotné stěžovatelce, která dne 24. srpna 1995 odmítla milost prezidenta a trvala na pokračování trestního řízení a mnohokrát se nedostavila na hlavní líčení k městskému soudu. V tomto ohledu sice poukazovala na svůj zdravotní stav, svým lékařům však nedala možnost, aby městskému soudu poskytli podrobné údaje. V červnu 2000 dospěli znalci z oboru psychiatrie k závěru, že stěžovatelka je schopna účasti na řízení.

106. Řízení mimo jiné zdržely i čtyři ústavní stížnosti podané stěžovatelkou, které byly většinou odmítnuty pro zjevnou neopodstatněnost, jakož i její opakované návrhy na zastavení či přerušování trestního řízení z důvodu jejího zdravotního stavu.

107. Podle vlády sice stěžovatelka na pokračování trestního řízení i přes udělenou milost prezidenta trvala, svými četnými podněty, návrhy, stížnostmi a procesními obstrukcemi, které mnohdy neměly s trestní věcí žádnou souvislost, však usilovala o maření hladkého průběhu soudního řízení.

108. Vláda uvádí, že vnitrostátní soudy postupovaly s náležitou péčí, v dobré víře a *lege artis* a usilovaly o co nejrychlejší vydání meritorního rozhodnutí, že hlavní líčení před městským soudem byla nařizována v přiměřených odstupech a že k jejich odročování docházelo pouze z objektivních příčin. Vláda konečně dodává, že význam řízení pro stěžovatelku byl v porovnání s jinými trestními věcmi nižší. Přitom poukazuje na skutečnost, že stěžovatelka odmítla milost, kterou jí udělil prezident republiky.

109. Stěžovatelka poukazuje na průběh trestního řízení a trvá na svém prohlášení, že její záležitost nebyla projednána v souladu s požadavky zakotvenými v článku 6 odst. 1 Úmluvy.

110. Soud podotýká, že relevantní období začalo dne 30. března 1992, kdy bylo proti stěžovatelce zahájeno trestní stíhání, a skončilo dne 6. října 2003, kdy stěžovatelka přijala milost prezidenta (§ 10 a 83 výše). Po tomto datu (§ 84 výše) již nebylo předmětem řízení rozhodování o důvodnosti trestních obvinění. Řízení tedy trvalo déle než jedenáct let a šest měsíců, aniž bylo vydáno rozhodnutí ve věci samé.

111. Soud připomíná, že přiměřenost délky řízení je třeba hodnotit podle okolností případu a s ohledem na kritéria vyplývající z jeho judikatury, jimiž jsou zejména složitost věci, chování stěžovatele a příslušných orgánů (viz z mnoha dalších *Pélissier a Sassi proti Francii* [velký senát], č. 25444/94, § 67, ESLP 1999-II).

112. Třebaže řízení před městským soudem probíhalo vcelku hladce, Soud poznamenává, že ve fázi přípravného řízení došlo k jistým průtahům, kdy od jeho zahájení až po podání obžaloby na stěžovatelku dne 31. srpna 1993 uplynul jeden rok a čtyři měsíce (§ 10 a 17). Je sice pravdou, že bylo třeba vyslechnout velký počet svědků a posoudit značné množství dokumentů, jak to uvedla vláda ve fázi projednávání přijatelnosti stížnosti, Soud

nicméně není přesvědčen o tom, že by orgány činné v trestním řízení postupovaly tak rychle, jak to požaduje judikatura k trestní části článku 6 odst. 1 Úmluvy. Stěžovatelka přitom byla dvakrát vzata do vazby, a to od 1. dubna do 14. května 1992 (§ 11 výše) a od 28. srpna do 11. září 1992 (§ 14 a 15 výše), což si žádalo co nejrychlejší postup ze strany příslušných orgánů.

113. Soud shledal další období nečinnosti vnitrostátních orgánů v době od podání obžaloby na stěžovatelku dne 31. srpna 1993 do zahájení prvního hlavního líčení dne 14. června 1994 před městským soudem jako soudem prvního stupně (§ 17 a 18 výše).

114. I přes poměrně pravidelné konání hlavních líčení před tímto soudem však Soud zjistil dvě prodlevy, a to jednu v trvání sedmi měsíců v době od 2. února 1996, kdy soud zničil záznamy telefonických hovorů mezi stěžovatelkou a jejím právním zástupcem, do 26. září 1996, kdy zastavil trestní stíhání z důvodu špatného zdravotního stavu stěžovatelky (§ 42 a 44 výše), a druhou v trvání jednoho roku od 22. dubna 1997, kdy vrchní soud zamítl stížnost podanou stěžovatelkou proti ustanovení znalce z oboru lékařství k posouzení jejího zdravotního stavu, do 20. dubna 1998, kdy začalo následující hlavní líčení před městským soudem (§ 46 a 47 výše).

115. Ve fázi projednávání přijatelnosti stížnosti vláda uvedla, že se stěžovatelka významně podílela na prodlužování řízení nedostavováním se na hlavní líčení před městským soudem, četnými námitkami podjatosti a konečně celou řadou stížností, podnětů a návrhů, které podle vlády s trestním řízením nesouvisely. Stěžovatelce vláda rovněž vytkla, že v srpnu 1995 nepřijala milost prezidenta.

116. Soud připouští, že se stěžovatelka neúčastnila jistého počtu hlavních líčení před městským soudem. S tvrzením vlády, že stěžovatelka záměrně používala svůj zdravotní stav jako záminku, však lze stěží souhlasit. Stejně tak argument vlády ohledně návrhů stěžovatelky na vyloučení soudců z projednávání věci není velmi přesvědčivý, neboť někteří předsedové senátu městského soudu byli nakonec skutečně vyloučeni. Podle Soudu rovněž nelze stěžovatelce vytýkat, že odmítla milost prezidenta, aby prokázala svou nevinu.

117. Soud se domnívá, že vzhledem k období nečinnosti vnitrostátních soudů, které činí celkem tři roky a osm měsíců, tj. více než třetinu z celkové doby trvání trestního řízení, lze vyslovit závěr, že celková délka řízení překročila „přiměřenou lhůtu“.

K porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy tedy došlo.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1 K ÚMLUVĚ Z DŮVODU ZÁKAZU NAKLÁDAT S NEMOVITOSTÍ

118. Stěžovatelka tvrdí, že průtahy v trestním řízení vedly k prodloužení doby, po níž nemohla se svou nemovitostí nakládat.

119. Soud ve fázi projednávání přijatelnosti stížnosti považoval za vhodné, aby tato námitka byla posouzena z hlediska článku 1 Protokolu č. 1, který zní:

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.

Předchozí ustanovení nebrání právu států přijímat zákony, které považují za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

120. Vláda ve fázi projednávání přijatelnosti stížnosti tvrdila², že vlastnické právo k nemovitosti a souvisejícímu pozemku bylo na stěžovatelku převedeno na základě restituční

² Vláda své stanovisko k přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti předložila dne 27. listopadu 2002.

dohody uzavřené dne 27. ledna 1992 mezi Bytovým podnikem Praha 1 a stěžovatelkou. Vláda rovněž uvedla, že dohoda o vydání se stala účinnou okamžikem její registrace Státním notářstvím pro Prahu 1 dne 28. února 1992.

121. Vláda tento postoj potvrdila ve svém doplňujícím stanovisku k přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti³, kde uvedla, že předběžné opatření nemělo za následek odnětí vlastnického práva stěžovatelce, která byla naopak považována za vlastníka nemovitostí a během celého řízení byla nadále vedena jako jejich vlastník.

122. Ve svém vyjádření k odůvodněnosti této námitky vláda s odkazem na své poslední doplňující stanovisko zpochybňuje postavení stěžovatelky jakožto vlastníka nemovitostí, přičemž poukazuje na závěry občanskoprávních soudů, které dohodu o vydání prohlásily za neplatnou od samého počátku. Za tohoto stavu se podle vlády stěžovatelka nikdy nestala vlastníkem předmětného majetku. Její údajné vlastnické právo pak nemohlo být předběžným opatřením dotčeno. Někteří nájemci mimoto stěžovatelce platili nájem. Vzhledem k tomu, že nebyla právoplatným vlastníkem nemovitosti, došlo u ní tímto k bezdůvodnému obohacení.

123. Pokud se jedná o tvrzení stěžovatelky, že dlouhodobě nemohla se svým majetkem nakládat v důsledku přijetí předběžného opatření, vláda opakuje, že uvedené předběžné opatření splňovalo všechna kritéria vyslovená v judikatuře Soudu, jmenovitě zákonnost, legitimitu a proporcionalitu. Dle názoru vlády nebyla stěžovatelka nucena nést žádné nepřiměřené individuální břemeno a nařízení předběžného opatření bylo rozumné a přiměřené všem okolnostem daného případu.

124. Stěžovatelka nesouhlasí s tvrzením vlády, podle kterého bylo předběžné opatření důvodné. Stěžovatelka tvrdí, že v obou řízeních, trestním i občanskoprávním, soudy vyšších stupňů nakonec zrušily rozhodnutí obvodního soudu. Stěžovatelka z toho dovozuje, že legitimita předběžného opatření byla pochybná od počátku roku 1992 až do okamžiku, kdy do řízení vstoupil bytový podnik.

125. Stěžovatelka nezpochybňuje právo státu na vybírání daní spojených s právem vlastníka užívat svůj majetek či z něj pobírat příjmy. Proporcionalita mezi požadavky státu a základním právem jednotlivce na užívání svého majetku je nicméně narušena, je-li toto právo jen čistě teoretické. Skutečnost, že byla povinna platit z této nemovitosti daně, proto představovala nepřiměřené individuální břemeno.

1. K existenci majetku

126. Soud poznamenává, že účastníci řízení zastávají protichůdné názory na otázku, zda stěžovatelka byla vlastníkem majetku, který může požívat ochrany zaručené článkem 1 Protokolu č. 1. Soud má proto rozhodnout, zda se může článek 1 vztahovat na právní situaci, v níž se stěžovatelka nacházela.

127. Soud podotýká, že se jednalo o nemovitost a pozemek, které stěžovatelka nabyла v restituci na základě dohody uzavřené dne 27. ledna 1992 s bytovým podnikem a zaregistrované státním notářstvím dne 28. února 1992 (§ 9 výše). Pravdivost dokumentů, na jejichž základě byla dohoda uzavřena, byla sice v řízeních zahájených proti stěžovatelce zpochybněna a občanskoprávní soudy dohodu prohlásily za neplatnou od samého počátku (§ 91 a 92 výše), Soud je však toho názoru, že v okamžiku vydání předběžného opatření, kterým bylo stěžovatelce zakázáno nakládat s předmětnými nemovitostmi, byla tato pokládána za vlastníka majetku ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1.

³ Doplňující stanovisko k přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti bylo vládou předloženo dne 25. listopadu 2003.

2. K existenci zásahu

128. Vzhledem k výše uvedenému se Soud domnívá, že nemožnost stěžovatelky nakládat se svým majetkem je bez jakýchkoli pochybností zásahem do jejího práva na pokojné užívání majetku.

3. K odůvodnění zásahu

129. Zbývá posoudit, zda Soudem konstatovaný zásah byl či nebyl v rozporu s článkem 1 Protokolu č. 1.

130. Toto ustanovení především požaduje, aby zásah orgánu veřejné moci do výkonu práva na pokojné užívání majetku byl zákonný (*Iatridis proti Řecku* [velký senát], č. 31107/96, § 58, ESLP 1999-II).

131. Soud poznamenává, že v projednávané věci bylo rozhodnutím městského soudu ze dne 14. července 1992 mimo jiné zakázáno stěžovateli nakládat s tímto majetkem, aby se tak zajistil nárok poškozeného, tj. městské části, na náhradu škody (§ 13 výše), a že toto rozhodnutí bylo tímž soudem dne 5. ledna 1999 částečně zrušeno a nakonec dne 27. května 1999 v plném rozsahu zrušeno vrchním soudem. Vrchní soud mimo jiné uvedl, že pokud městský soud dne 14. června 1994 nepovolil městské části, aby do trestního řízení vedeného proti stěžovateli vstoupila jako poškozená s nárokem na náhradu škody, nemohla pak městská část uplatnit svůj nárok na náhradu škody; neexistoval tedy důvod, aby stěžovatelce bylo podle § 47 odst. 1 a § 48 tr. ř. zakázáno nakládat se svým majetkem (§ 50 výše).

132. V době od 14. června 1994 do 27. května 1999 tedy byla stěžovatelka zbavena svého práva nakládat se svým majetkem, jak to uvedl i vrchní soud ve výše zmíněném rozsudku, a to způsobem, který postrádal oporu ve vnitrostátním právním řádu. S ohledem na tento závěr již Soud nemusí zjišťovat, zda byla mezi požadavky obecného zájmu společnosti a požadavky na ochranu individuálních práv zachována spravedlivá rovnováha (viz výše uvedený rozsudek *Iatridis proti Řecku*, § 62).

V projednávaném případě proto došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1.

III. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1 K ÚMLUVĚ ZPŮSOBENÉMU DOPADEM PRŮTAHŮ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ NA ZÁKAZ NAKLÁDAT S NEMOVITOSTÍ

133. Stěžovatelka rovněž namítá, že délkou předmětného řízení bylo porušeno její právo na pokojné užívání majetku zaručené v článku 1 Protokolu č. 1.

134. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasí.

135. S ohledem na závěr vyslovený na základě článku 6 odst. 1 (§ 115 výše) se Soud domnívá, že není nutné zkoumat, zda v projednávané věci došlo k porušení tohoto ustanovení (viz *Zanghì proti Itálii*, rozsudek ze dne 19. února 1991, série A č. 194-C, s. 47, § 23).

IV. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

136. Stěžovatelka konečně poukazuje na nerespektování nálezu Ústavního soudu ze dne 30. listopadu 1995, jelikož některé záznamy telefonických hovorů mezi ní a jejím právním zástupcem nebyly zničeny. Ačkoli policie předala veškeré kazety se záznamy městskému soudu, některé z nich nebyly nalezeny, a tedy ani zničeny.

137. V rámci posuzování přijatelnosti stížnosti Soud dospěl k závěru, že je vhodné se touto námitkou zabývat z hlediska článku 8 Úmluvy, jehož příslušná část zní:

„1. Každý má právo na respektování (...) korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu (...) ochrany práv a svobod jiných.“

138. Stěžovatelka se ohrazuje proti zprávě Policejního prezidia ze dne 15. května 2003, která podle ní protirečí policejní zprávě, na niž odkázal Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 30. listopadu 1995 a ve které bylo potvrzeno, že soudce obdržel veškeré materiály týkající se záznamu telefonických hovorů včetně jejich prepisů a příslušných kazet. Až na vzácné výjimky však tyto kazety nebyly u městského soudu nalezeny.

139. Vláda s odvoláním na své doplňující stanovisko k přijatelnosti a odůvodněnosti stížnosti tvrdí, že zvláštní technická služba pověřená zaznamenáváním telefonických hovorů stěžovatelky městskému soudu předala pouze prepisy těchto záznamů. Pokud se jedná o kazety, soud obdržel pouze ty z nich, které si vyžádal. Předseda senátu městského soudu se totiž na zvláštní technickou službu obrátil pouze jednou, a to se žádostí o předložení deseti kazet se záznamy telefonických hovorů stěžovatelky z 14., 18., 23. a 28. října a z 2., 4., 6., 8. a 18. listopadu 1994. Uvedené kazety mu byly předány dne 7. prosince 1994 a jejich existence byla konstatována na schůzce konané dne 2. února 1996 (§ 25, 42 a 43 výše).

140. Vláda zdůrazňuje, že městský soud žádné další kazety neobdržel, protože si je nevyžádal. To vysvětluje, proč byly tyto kazety nalezeny v průběhu schůzky dne 2. února 1996 a proč byly namísto zhruba padesáti chybějících kazet vyhledány pouze prepisy jejich obsahu.

141. Telefonické hovory mezi stěžovatelkou a jejím právním zástupcem byly krom toho zaznamenány na jediné kazetě (č. 851141), jejíž obsah byl dne 2. února 1996 smazán. Vláda tvrdí, že veškeré kazety obsahující záznamy telefonických hovorů mezi stěžovatelkou a jejím právním zástupcem, které nebyly předány městskému soudu, byly zničeny v souladu s interními policejními předpisy⁴ a že příslušný spis byl zničen odpovídajícím způsobem dne 6. června 2000 (§ 82 výše).

142. Vláda konečně v reakci na výhrady stěžovatelky vůči zprávě Policejního prezidia ze dne 15. května 2003 s politováním připouští, že mezi příslušnými úředními dokumenty, které by mohly objasnit, co se ve skutečnosti stalo s ostatními kazetami obsahujícími záznamy telefonických hovorů stěžovatelky, jsou rozpory (§ 82 výše). Vzhledem k tomu, že od předmětných událostí uplynulo deset let a že příslušný spis byl zničen, však není vláda schopna přesně sestavit sled událostí a vyloučit tak stěžovatelčiny pochybnosti o tom, zda bylo respektováno její právo na soukromý život.

1. Existence zásahu

143. Soud se domnívá, že skutečnosti, na něž stěžovatelka poukazuje, představují bez jakýchkoli pochybností zásah do práv zaručených článkem 8 odst. 1 Úmluvy, neboť telefonická komunikace je zahrnuta v pojmech „soukromý život“ a „korespondence“ ve smyslu tohoto ustanovení (*Malone proti Spojenému království* ze dne 2. srpna 1984, série A č. 82, s. 30, § 64; *Kruslin proti Francii a Huvig proti Francii* ze dne 24. dubna 1990, série A č. 176-A a 176-B, s. 20, § 26, a s. 52, § 25; *Halford proti Spojenému království* ze dne 25. června 1997, *Sbírka rozsudků a rozhodnutí* 1997-III, s. 1016-1017, § 48; *Kopp proti Švýcarsku* ze dne 25. března 1998, *Sbírka* 1998-II, s. 540, § 53; *Lambert proti Francii* ze dne 24. srpna 1998, *Sbírka* 1998-V, s. 2238-2239, § 21; *Prado Bugallo proti Španělsku*, rozsudek ze dne 18. února 2003).

⁴ Článek 81 odst. 7 nařízení Ministerstva vnitra č. 82/1995 ze dne 12. prosince 1995.

2. Odůvodnění zásahu

144. Takový zásah je v rozporu s článkem 8, ledaže je „v souladu se zákonem“ a sleduje některý nebo některé legitimní cíle z hlediska odstavce 2 a je-li navíc k dosažení těchto cílů „nezbytný v demokratické společnosti“ (*Calogero Diana proti Itálii*, ze dne 15. listopadu 1996 *Sbírka* 1996-V, § 28; *Domenichini proti Itálii*, ze dne 15. listopadu 1996, *Sbírka* 1996-V, § 28; *Petra proti Rumunsku* ze dne 28. září 1998, *Sbírka* 1998-VII, s. 2853, § 36; *Labita proti Itálii* [velký senát], ze dne 6. dubna 2000, § 179, *Sbírka* 2000-IV).

145. V projednávané věci nevystávají žádné pochybnosti, pokud jde o zákonnost, legitimitu či proporcionalitu záznamů telefonických hovorů provedených v trestním řízení. K zásahu do práv stěžovatelky totiž došlo tím, že nebyly zničeny kazety, na nichž byly tyto telefonické hovory zaznamenány, přičemž stěžovatelka nezpochybňuje záznamy jako takové.

146. Soud opakuje, článek 8 Úmluvy, jehož předmětem je především ochrana jednotlivce před svévolnými zásahy veřejné moci, se neomezuje na to, aby státu pouze nařizoval zdržet se takových zásahů. Vedle tohoto negativního závazku mohou vznikat pozitivní povinnosti, které bezprostředně souvisejí s účinným respektováním soukromého či rodinného života. Tentýž princip platí na vztahy mezi advokáty a jejich klienty, jak to uvedl Výbor ministrů ve svém Doporučení (REC 2000/21) ze dne 20. října 2000 (§ 100 výše). Soud se tedy domnívá, že vláda měla pozitivní povinnost zajistit zničení kazet, o něž se jednalo v nálezů Ústavního soudu ze dne 30. listopadu 1995.

147. S ohledem na informace získané od účastníků řízení a zejména informace předložené vládou Soud není přesvědčen o tom, že by vnitrostátní orgány vyvinuly dostatečné úsilí, aby prokázaly, že všechny kazety obsahující záznamy telefonických hovorů stěžovatelky s jejím právním zástupcem byly skutečně zničeny. Soud v tomto ohledu připomíná, že Úmluva má za cíl chránit „konkrétní a skutečná práva“ a nikoli práva „teoretická či iluzorní“ (viz z mnoha dalších *Papamichalopoulos a ostatní proti Řecku*, rozsudek ze dne 24. června 1993, série A č. 260-B, § 42). S ohledem na tyto úvahy není důležité, zda stěžovatelka neprokázala, že záznamy byly použity v její neprospěch a že jí tím vznikla škoda.

K porušení článku 8 Úmluvy proto došlo.

V. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

148. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

149. Stěžovatelka se v první řadě domnívá, že jí náleží náhrada za hmotnou škodu, která jí vznikla tím, že musela zajistit údržbu a provoz nemovitosti (spotřeba vody nájemci, daně a pojištění), dále za zaplacenou pokutu, která jí byla uložena v trestním řízení, za znalečné související s posouzením nemovitosti pro potřeby restitučního řízení, za ušlý zisk od roku 1996 v důsledku délky řízení a stresu utrpěného v průběhu řízení, jakož i za zaplacený soudní poplatek z jejího druhého odvolání proti rozsudku městského soudu ze dne 8. října 2003. Celkem požaduje částku 86 310 585 Kč, tj. přibližně 2 953 670 €.

150. Vláda s těmito nároky nesouhlasí a opakuje svůj názor, že stěžovatelka nikdy nebyla *de iure* vlastníkem nemovitostí a že v důsledku délky řízení či vydání předběžného

opatření nemohlo dojít k porušení jejích vlastnických práv. Vláda pro každý případ uvádí, že dostatečně spravedlivé zadostiučinění by představovala nejvýše částka 2 500 €.

151. Stěžovatelka krom toho požaduje, aby jí byla na spravedlivém základě přiznána náhrada morální újmy za délku trestního řízení a za nemožnost domoci se spravedlnosti, kterou hodnotí na 10 000 000 Kč (přibližně 342 215 €).

152. Vláda se domnívá, že požadovaná částka je přemrštěná a že přiměřená částka by neměla přesáhnout 2 500 €.

153. Za tohoto stavu má Soud za to, že o otázce náhrady hmotné škody a/nebo morální újmy prozatím nelze rozhodnout. Posouzení této otázky proto odkládá a následující postup stanoví s ohledem na možnost, že vláda a stěžovatelka dosáhnou dohody (článek 75 odst. 1 Jednacího řádu Soudu), a s ohledem na veškerá opatření individuální či obecné povahy. Soud tedy projednání této otázky odročuje.

B. Náklady řízení

154. Stěžovatelka požaduje částku 50 922 Kč, tj. přibližně 1 700 €, z titulu náhrady nákladů vynaložených v řízení před vnitrostátními soudy a částku 3 387 € z titulu náhrady nákladů řízení před Soudem.

155. Vláda prohlašuje, že částka, kterou Soud stěžovatelce přizná, by neměla přesáhnout částku vyplácenou v obdobných případech.

156. Soud projednání této otázky rovněž odročuje.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 6 odst. 1 Úmluvy;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1 z důvodu zákazu nakládat s nemovitostí;
3. *rozhoduje*, že není nutné se zabývat námitkou opírající se o článek 1 Protokolu č. 1 v důsledku dopadu průtahů v trestním řízení na zákaz nakládat s nemovitostí;
4. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy;
5. *rozhoduje*, že za daného stavu nelze prozatím rozhodnout o otázce použití článku 41 Úmluvy v souvislosti s náhradou, která má být stěžovatelce přiznána z titulu hmotné škody či morální újmy vyplývající z porušení Úmluvy, která byla v dané věci konstatována, anebo z titulu nákladů řízení, a proto
 - a) její projednání v plném rozsahu *odkládá*;
 - b) *vyzývá* vládu a stěžovatelku, aby mu ve lhůtě tří měsíců od data oznámení tohoto rozsudku předložily k této otázce písemná stanoviska a zejména jej seznámily s případně uzavřenou dohodou;
 - c) *odkládá* další postup ve věci a *pověřuje* předsedu sekce, aby podle potřeby další postup stanovil.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 18. dubna 2006 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. DOLLÉ
tajemnice

J.-P. COSTA
předseda